

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Кафедра права Національної безпеки та правової роботи

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

«Правові засади протидії тероризму»

Рівень вищої освіти – другий (магістерський) рівень

Ступінь вищої освіти – магістр

Галузь знань – 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Статус навчальної дисципліни – за вибором курсанта (студента)

Рік набору – 2021

Харків 2021

Силабус навчальної дисципліни «Правові засади протидії тероризму» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право». Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. 2021. 15 с.

Розробники:

Даньшин Максим Валерійович, професор кафедри права Національної безпеки та правової роботи, доктор юридичних наук, професор;

Опанасенко Наталія Олегівна, старший викладач кафедри права Національної безпеки та правової роботи, кандидат юридичних наук.

Затверджено на засіданні кафедри права Національної безпеки та правової роботи (протокол № 14 від 22.06.2021 р.)

Оновлену редакцію (зі змінами та доповненнями) затверджено на засіданні кафедри права Національної безпеки та правової роботи (протокол № 13 від 23 червня 2022 року)

Начальник кафедри - Фівкін Петро Миколайович

Дані про викладача

Назва навчальної дисципліни	«Правові засади протидії тероризму»
Статус навчальної дисципліни	за вибором курсанта (студента)
Викладачі	Даньшин Максим Валерійович, професор кафедри права Національної безпеки та правової роботи, доктор юридичних наук, професор; Опанасенко Наталія Олегівна, старший викладач кафедри права Національної безпеки та правової роботи, кандидат юридичних наук.
Консультації	за розкладом занять в системі АСУ, Адміністративно-навчальний корпус, вул. Динамівська, 4, кафедра права Національної безпеки та правової роботи
Онлайн консультації	відповідно до розробленого графіку індивідуальних консультацій

Анотація навчальної дисципліни

Курс навчальної дисципліни «**Правові засади протидії тероризму**» спеціальності 081 «Право» покликаний ознайомити слухачів з сучасними вітчизняними законодавчими новелами у галузі протидії тероризму та відповідними міжнародно-правовими документами, надати фундаментальні знання щодо кримінально-правової характеристики терористичних злочинів, навчити на практиці реалізовувати методику розслідування терористичних злочинів.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – ознайомлення курсантів з сучасними вітчизняними законодавчими новелами у галузі протидії тероризму та відповідними міжнародно-правовими документами, а також формування у слухачів знань про сучасний тероризм як складний, багатовимірний та

багаторівневий феномен реальної дійсності соціуму, сучасну практику застосування антитерористичного законодавства, відповідні криміналістичні й криміналогічні засоби запобігання та протидії терористичній злочинності.

Завдання: засвоєння міжнародного законодавства щодо протидії тероризму, основних сучасних тенденцій та алгоритмів його втілення у національне законодавство України; напрямків державної Стратегії протидії тероризму; програми державного соціально-правового механізму запобігання проявів терористичної спрямованості у сучасних умовах; ознак терористичної злочинності, критеріїв кримінально-правової систематизації та класифікації терористичних злочинів; специфічної системи уявлення про тероризм, яка складається з кримінально-правового, кримінологічного, криміналістичного та соціально-психологічного елементів; соціо-психологічного портрета сучасного злочинця-терориста; криміналістичної характеристики тероризму; методики розслідування терористичних злочинів; вміння застосовувати норми Кримінального кодексу України під час кримінально-правової оцінки діянь; визначати кримінально-правові наслідки вчинення злочинів терористичної спрямованості; аналізувати юридичну літературу, в якій висвітлюються положення кримінального права України та інших країн щодо протидії тероризму; аналізувати матеріали судової практики; встановлювати соціальні та психологічні детермінанти тероризму; організовувати та планувати розслідування злочинів терористичної спрямованості; вміти встановлювати ознаки тероризму; правильну кримінально-правову оцінку діяння; аналізувати криміногенну обстановку, що сприяла вчиненню терористичного злочину; застосовувати методи отримання первинної інформації про злочин терористичної спрямованості та методики розслідування цього виду злочинів; здійснювати слідчі (розшукові) дії з метою отримання доказів під час розслідування злочинів терористичної спрямованості.

Навчальна дисципліна у структурі освітньо-професійної програми.

Міждисциплінарні зв'язки

Пререквізити: «Міжнародне військове співробітництво України» «Основи воєнної безпеки та військова політика в Україні», «Організаційно-правове забезпечення оборонної реформи за принципами, стандартами та процедурами НАТО», «Запровадження стандартів Північноатлантичного альянсу у Збройних Силах України», «Негласні слідчі розшукові дії», «Судовий контроль під час досудового розслідування у кримінальному провадженні», «Кримінальне право України» (Загальна та Особлива частини), «Кримінальний процес», «Криміналістика», «Європейська конвенція про захист прав людини і основоположних свобод та юридична практика», «Право Європейського Союзу», «Професійна відповідальність правника», «Історія війн та воєнного мистецтва (у тому числі історія українського війська)».

Кореквізити: «Запобігання міжнародним злочинам», «Кримінологія» «Досудове розслідування кримінальних правопорушень», «Запобігання злочинам у військовій сфері», «Процесуальне керівництво негласними слідчими (розшуковими) діями», «Морально-психологічне забезпечення підготовки та застосування Збройних Сил України».

Постреквізити: -

Очікувані результати навчання здобувача вищої освіти

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти має демонструвати такі результати навчання:

РН НД 1.1. Здатність продемонструвати знання міжнародних договорів як основи для розбудови антитерористичного законодавства України.

РН НД 1.2. Здатність продемонструвати знання системи антитерористичного законодавства України.

РН НД 1.3. Здатність продемонструвати знання характеристики ознак складів терористичних злочинів.

РН НД 1.4. Здатність продемонструвати знання місця терористичних злочинів у загальній класифікації соціально-правових конфліктів та їх характеристику.

РН НД 1.5. Здатність продемонструвати знання про тероризм як форму кримінального конфлікту та детермінанти терористичної діяльності.

РН НД 1.6. Здатність продемонструвати знання характеристики особи злочинця-терориста.

РН НД 1.7. Здатність продемонструвати знання криміналістичної характеристики тероризму.

РН НД 1.8. Здатність продемонструвати знання методик розслідування тероризму.

РН НД 1.9. Здатність продемонструвати знання особливостей тактики проведення окремих слідчих (розшукових) дій щодо розслідування окремих злочинів терористичної спрямованості.

РН НД 1.10. Здатність продемонструвати знання державної політики протидії та запобігання тероризму.

РН НД 2.1. Здатність продемонструвати знання державної стратегії протидії та запобігання тероризму у сучасних умовах розбудови правової держави в Україні.

РН НД 2.2. Здатність продемонструвати знання загальносвітових тенденцій уніфікації діяльності держав (на правовому та загальносоціальному рівнях) зі стримування та протидії тероризму в новітніх умовах.

РН НД 2.3. Здатність продемонструвати знання офіційних і науково-теоретичних джерел інформації про державну політику протидії тероризму, стратегії їх недопущення та профілактики.

РН НД 2.4. Здатність продемонструвати знання кримінального законодавства України про відповідальність щодо терористичних злочинів й практику його застосування.

РН НД 2.5. Здатність продемонструвати знання ознак, за наявності яких поведінка особи включається до ознак складу злочинів терористичної спрямованості, передбачених ст. 258, 258-1 – 258-5 КК України.

РН НД 2.6. Здатність продемонструвати знання юридичної термінології та юридичної техніки, здатність правильно відтворювати результати професійної діяльності в юридичній та іншій документації.

РН НД 2.7. Здатність продемонструвати знання кримінально-правових норм, які необхідно застосовувати під час прийняття юридично обґрунтованих рішень у кримінальному провадженні щодо розслідування проявів тероризму.

РН НД 2.8. Здатність продемонструвати знання норм кримінального права України з урахуванням його внутрішньосистемних зв'язків з іншими галузями права, загально визнаними принципами й нормами міжнародного права.

РН НД 2.9. Здатність продемонструвати знання актуальних напрямків розвитку кримінальної політики держави щодо стримування проявів тероризму.

РН НД 2.10. Здатність продемонструвати знання найбільш оптимальних кримінально-правових засобів захисту прав і свобод людини і громадянина, інтересів держави й суспільства від проявів тероризму.

***Види навчальних занять та самостійна робота
для здобувачів вищої освіти денної форми навчання***

№ з/п	Аудиторні заняття(контактні)		Самостійна робота (в годинах)
	Теми лекцій	Теми практичних занять	
1	Характеристика міжнародного антитерористичного законодавства та	Характеристика міжнародного антитерористичного законодавства та	2

	антитерористичного законодавства України.	антитерористичного законодавства України.	
2	Кримінально-правова характеристика терористичних злочинів.	Кримінально-правова характеристика терористичних злочинів.	4
3	Тероризм як форма кримінального конфлікту та детермінанти терористичної діяльності.	Тероризм як форма кримінального конфлікту та детермінанти терористичної діяльності.	4
4	Психолого-правовий портрет особи терориста. Основні напрями і засоби терористичної діяльності.	Психолого-правовий портрет особи терориста. Основні напрями і засоби терористичної діяльності.	4
5	Криміналістична характеристика тероризму.	Криміналістична характеристика тероризму	4
6	Методика розслідування терористичного акту.	Методика розслідування терористичного акту.	4
7		Основні положення розслідування окремих злочинів терористичної спрямованості	4
8	Державна політика протидії та запобігання тероризму.	Державна політика протидії та запобігання тероризму.	4

Самостійна робота курсантів (студентів)

Самостійна робота – вид поза аудиторної роботи навчального характеру, яка спрямована на вивчення програмного матеріалу навчального курсу. Під час цієї роботи студент повинен самостійно опрацювати конспекти лекцій, норми Конституції України, сучасні вітчизняні законодавчі новели у галузі протидії тероризму та відповідні міжнародно-правові документи, отримати фундаментальні знання щодо кримінально-правової характеристики терористичних злочинів, навчитися на практиці реалізувати методику розслідування терористичних злочинів. Усвідомити вітчизняну законодавчу базу, спрямовану на протидію тероризму, а також набути знань про сучасний тероризм як складний, багатовимірний та багаторівневий феномен реальної дійсності соціуму; поняття та види тероризму в історії

кримінального права; досвід світового співтовариства з протидії тероризму тощо.

Формами самостійної роботи студента є:

- індивідуальна підсумкова письмова робота;
- письмове виконання домашніх завдань;
- засвоєння теоретичного матеріалу за темами практичних занять;
- доопрацювання матеріалів лекцій;
- робота в інформаційних мережах;
- опрацювання додаткової літератури;
- есе за вузькоспеціальною проблематикою;
- створення портфолію навчального курсу та його презентація;
- написання рефератів, повідомлень та їх презентація;
- підготовка та опублікування наукових статей, тез наукових доповідей;
- участь у студентських науково-практичних конференціях;
- складання бібліографії за відповідною темою;
- узагальнення судової практики;
- коментування зарубіжного та національного законодавства з питань регулювання відповідних інститутів;
- інші форми роботи.

Навчальний матеріал, який згідно із робочим навчальним планом має бути засвоєний студентами в процесі самостійної роботи, вноситься в суму балів поточного контролю разом із навчальним матеріалом, який опрацьовувався при проведенні навчальних занять.

Навчально-методичне та інформаційне забезпечення

навчальної дисципліни

Нормативно-правові акти

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141. URL:

- <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Про національну безпеку України: Закон України від 21.06.2018 р. № **2469-VIII**. *Відомості Верховної Ради України*. 2018, № 31. Ст.241. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#n355>
 3. Про ратифікацію Європейської конвенції про боротьбу з тероризмом: Закон України від 17.01.2002 р. №2990-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2990-14#Text>
 4. Про ратифікацію Конвенції Ради Європи про запобігання тероризму: Закон України від 31.07.2006 р. №54-У. *Відомості Верховної Ради України*. 2006, N 39, Ст.340. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/54-16#Text>
 5. Конвенція Ради Європи про запобігання тероризму від 16.05 2005 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2006, N 39, Ст.340. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_712#Text
 6. Про боротьбу з тероризмом: Закон України від 20.03 2003 р. №638-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003, № 25, Ст.180. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/638-15#Text>
 7. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України від 06.12.2019 р. № **361-IX**. *Відомості Верховної Ради України*. 2020, № 25. Ст.171. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text>
 8. Про фізичний захист ядерних установок, ядерних матеріалів, радіоактивних відходів, інших джерел іонізуючого випромінювання: Закон України від 19.10. 2000 р. №2064-111. *Відомості Верховної Ради України*. 2001, № 1. Ст.1. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2064-14#Text>
 9. Про службу безпеки України: Закон України від 25.03. 1992 р. №2229-

XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992, № 27. Ст.382. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-12#Text>

10. Про національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 р. № 580-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 40-41. Ст.379. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>
11. Положення про Антитерористичний центр та його координаційні групи при регіональних органах Служби безпеки України: затв. Указом Президента України від 14 квіт. 1999 р. №379/99. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/379/99#Text>

Основна література:

1. Коростиленко А. В., Леонов Б. Д., Рижов І. М. та ін. Тероризм: визначення і сутність: монографія. Київ: Нац. акад. СБУ, 2015.
2. Тероризм: кримінологічна детермінація і кримінально-правова протидія: монографія / В. В. Середа, І. Р. Серкевич; за заг. ред. В. С. Канціра. Львів: ЛьвДУВС, 2016.
3. Грищук В.К. Тероризм: теоретико-прикладні аспекти: навчальний посібник. Львів: ЛьвДУВС, 2011.
4. Ємельянов В.П. Антитерористичне законодавство: поняття, система, шляхи вдосконалення: монографія. Харків: Право, 2016.
5. Антипенко В.Ф. Тероризм: кримінологічна та кримінально-правова характеристика: монографія. Київ: НБУВ, 1999.
6. Ліпкан В.А. Тероризм і національна безпека України : монографія. Київ: Знання, 2000.
7. Шепітько В.Ю., Журавель В.А., Коновалова В.О. та ін. Криміналістика: підручник: у 2 т. Т. 2. Харків: Право, 2019.
8. Зеленецький В. С. Концептуальні основи визначення категоріально-понятійного апарату у сфері боротьби з тероризмом: наук.-практ. посіб. / В. С. Зеленецький, В. П. Ємельянов. Х.: Кроссруд, 2006.

9. Погорецький М.А., Ленко М.О., Сергеева Д.Б. Процесуальні та криміналістичні засади початкового етапу розслідування терористичних актів, вчинених з використанням саморобного вибухового пристрою: монографія. Київ: Алерта, 2014.
10. Розслідування терористичних актів: навч. посіб / за ред. М.А. Погорецького. Київ: ВД «Дакор», 2014.

Додаткова література:

11. Кримінальний кодекс України: Науково-практичний коментар: у 2-х т. / За заг. ред. В.Я. Тація, В. І. Борисова, В. І. Тютюгіна. Харків: Право, 2013.
12. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України: станом на 5 берез. 2018 р. / [Азаров Д. С. та ін.]; за заг. ред. О. М. Джужі, А. В. Савченка, В. В. Чернея; Нац. акад. внутр. справ. 2-ге вид., перероб. і допов. Київ: Юрінком Інтер, 2018. 1101 с.
13. Керівництво з розслідування злочинів: наук.-практ. посіб. / В. Ю. Шепітько, В. О. Коновалова, В. А. Журавель та ін.; за ред. В. Ю. Шепітька. Х.: Одіссеї, 2009.
14. Настільна книга слідчого / М. І. Панов, В. Ю. Шепітько, В. О. Коновалова та ін. 3-тє вид., переробл. і допов. К.: Ін Юре, 2011.
15. Криміналістика : підручник : у 2 т. Т. 1 / А.Ф. Волобуєв, М.В. Даньшин, А. В. Іщенко та ін.; за заг. ред. А.Ф. Волобуєва, Р.Л. Степанюка, В.О. Малярової ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2018.
16. Даньшин М.В. Класифікація способів приховування злочинів у криміналістиці: навч. посіб. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2007.
17. Даньшин М.В. Способы сокрытия преступлений террористической направленности. Пробл. законності Вип.: респ. міжвід. наук. зб. / Відп. ред. В.Я. Тацій. Харків: Нац. юрид. акад. України, 2007. Вип. 85. С. 144-150.

18. Даньшин М. В. Слідчі ситуації початкового етапу розслідування терористичного акту. Теорія та практика судової експертизи і криміналістики: Збірник наукових праць ХНДІСЄ ім. засл. професора М. С. Бокаріуса; НЮАУ ім. Я. Мудрого; Ред. кол.: М. Л. Цимбал, В. Ю. Шепітько, Л. М. Головченко та ін. Х.: Право, 2007. Вип. 7. С. 51-56.

Інтернет-ресурс:

1. Електронний курс на порталі навчальних електронних інформаційних комплексів «НЕІК» «Правові засади протидії тероризму»: <https://neik.nlu.edu.ua/>
2. Електронний курс на порталі «Автоматизована система управління навчальним закладом» питання, методичні рекомендації, програма навчальної дисципліни тощо з навчальної дисциплін «Правові засади протидії тероризму»: <https://acs.nlu.edu.ua/>
3. Єдиний державний реєстр судових рішень : www.reyerstr.court.
4. Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ : www.sc.gov.ua.
5. Criminal law: <https://ru.coursera.org/course/criminallaw>.
6. Criminal Law in 120 Minutes: A Fast Track Course : <https://www.udemy.com/learn-criminal-law/>
7. What is hate crime and how to report it? : <https://eliademy.com/catalog/what-is-hate-crime-and-how-to-report-it.html>
8. Офіційний сайт Міністерства оборони України: <http://www.mil.gov.ua/>.

Вимоги викладача

Здобувачі вищої освіти *повинні*: регулярно відвідувати лекції й практичні/семінарські заняття; систематично та активно працювати на них; переконливо наводити аргументацію при розв'язанні завдань; якісно виконувати письмові й практичні завдання, контрольні та самостійні роботи тощо. Практичні/Семінарські заняття, пропущені за поважних причин,

можуть бути відпрацьовані за попереднім узгодженням із викладачем.

Здобувачам вищої освіти *рекомендується*: брати участь в наукових конференціях, конкурсах наукових праць, роботі наукового гуртка кафедри, готувати тези наукових доповідей тощо.

Обов'язкова вимога – дотримання здобувачами вищої освіти норм «Кодексу академічної етики Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого» ([https://nlu.edu.ua/files/norm doc/kodeks academichnoyi etyky.pdf](https://nlu.edu.ua/files/norm%20doc/kodeks%20academichnoyi%20etyky.pdf)).

Під час аудиторних занять дозволяється використовувати гаджети тільки у навчальних цілях (наприклад, для перегляду презентацій лекцій). Дозволяється користуватися ноутбуками і планшетами для ведення конспектів лекцій та відстеження потрібної інформації.

Контрольні заходи

Система оцінювання якості сформованих компетентностей за результатами засвоєння навчальної дисципліни «Правові засади протидії тероризму» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Завданням поточного контролю є перевірка розуміння та засвоєння певного матеріалу, умінь самостійно опрацьовувати тексти, здатності осмислити зміст теми чи розділу, умінь публічно чи письмово представити певний матеріал (презентація).

Об'єктами поточного контролю знань курсантів (студентів) є:

а) систематичність та активність роботи на лекціях, практичних заняттях, (відвідування відповідних форм навчального процесу, активність та рівень знань при обговоренні питань; участь у студентських конференціях, гуртках, конкурсах, олімпіадах; виконання тестових контрольних робіт, інші форми робіт). За результатами практичних занять з кожного з модулів розраховується середньоарифметична кількість балів (максимальна оцінка – 40 балів), що включається до підсумкової оцінки знань.

б) виконання завдань для самостійного опрацювання (самостійне опрацювання тем в цілому чи окремих питань; написання рефератів, есе та їх презентація; підготовка конспектів навчальних чи наукових текстів; підготовка реферативних матеріалів з публікацій; інші форми роботи).

Обов'язковою формою самостійної роботи студентів є підготовка індивідуальної підсумкової письмової роботи. Максимальна кількість балів за результатами захисту індивідуальної підсумкової письмової роботи – 20 балів.

Формою підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни є диференційований залік. Мінімальна кількість балів для отримання диференційованого заліку – 60 балів.

Шкала підсумкового педагогічного контролю:

Оцінка ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою	Сума балів за всі види навчальної діяльності
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	5	90 - 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	4	80 - 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 - 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків	3	70 - 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 - 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	2	35 - 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов'язковий повторний курс		1 - 34